

Nr 22.

Ankom till riksdagens kansli den 20 mars 1928 kl. 11 f. m.

Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av väckta motioner om upphävande av tullen å karbidkväve.

(1:a avd.)

I två likalydande, till bevillningsutskottet hänvisade motioner, nr 154 i första kammaren av herr *Sederholm* m. fl. och nr 261 i andra kammaren av herr *Weibull* m. fl., har hemställts, »att riksdagen måtte besluta, att följande tulltaxans rubrik skall erhålla följande lydelse: 1228. Karbidkväve (kalkkväve) fritt».

Beträffande motiveringen för detta förslag får utskottet hänvisa till den i första kammaren väckta motionen.

I enlighet med förslag av 1906 års tulltaxekommitté i dess den 3 maj 1909 avgivna betänkande stadgades i 1910 års tulltaxa för karbidkväve (kalkkväve) en tull av 5 kronor för 100 kilogram. Denna tullsats bibehölls oförändrad i 1911 års tulltaxa.

Genom beslut av 1926 års riksdag, vid vilken i motionen nr 267 i andra kammaren framställdes yrkande om borttagande av tullen å karbidkväve, sänktes, på Kungl. Maj:ts förslag, tullen å denna artikel till 2 kronor 50 öre för 100 kilogram i samband med godkännandet av den samma år mellan Sverige och Tyska riket avslutade handels- och sjöfartstraktaten.

Innan utskottet går att yttra sig över det nu ånyo framställda förslaget om borttagande av tullen å karbidkväve, har utskottet ansett sig böra i korthet redogöra för en verkställd utredning angående tullbeskattningen av kvävehaltiga gödselmedel.

Med anledning av uttalanden av lantbruksstyrelsen och på anmodan av chefen för jordbruksdepartementet överlämnade styrelsen för centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet med utlåtande den 17 mars 1927 till nämnde departementschef yttrande i berörda ämne såväl från anstaltens jordbruksavdelning som från dess avdelning för lantbrukskemi. Det förra yttrandet gav uttryck åt den åsikten, att införandet av tullfrihet å s. k. Leunasalpeter och liknande gödselmedel kunde vara till gagn

Utskottet.
Återblick.

Utredning angående tullbeskattningen av kvävehaltiga gödselmedel.

för vårt jordbruk. I det senare yttrandet uttalades däremot, att den ifrågasatta revideringen av gällande tulltaxa, såvitt anginge kvävehaltiga gödselmedel, för närvarande icke vore önskvärd, då den utan att vara till större gagn för lantbruket skulle väsentligt skada för landet och industrien vitala intressen. Styrelsen för centralanstalten anförde för egen del, att styrelsen, ur synpunkten av de intressen densamma hade att företräda och i överensstämmelse med de i jordbruksavdelningens yttrande anförda synpunkterna, ansåge sig böra tillstyrka en revision av gällande tulltaxa i riktning mot utsträckt tullfrihet för kvävehaltiga gödselmedel.

Sedan lantbruksstyrelsen i infortrat utlåtande förklarar sig vidhålla tidigare uttalad mening, att en revidering av tulltaxan, såvitt anginge kvävehaltiga gödselmedel, borde komma till stånd, remitterades ärendet till kommerskollegium. Kollegium ansåg sig i utlåtande den 22 december 1927 för det dåvarande böra, ur synpunkten av den inhemska kväveindustriens intresse och med hänsyn till dess betydelse för landet i dess helhet, på det bestämdaste avråda från upphävande eller väsentlig reglering nedåt av gällande tullsatsen å kväveprodukter och därmed jämställda ämnen, sålunda även vissa kvävehaltiga gödselmedel. Kollegium åberopade i nämnda utlåtande även åtskilliga andra omständigheter, som enligt kollegii mening tydde på att den ifrågasatta tullättnaden icke skulle bereda det svenska jordbruket några avsevärda fördelar. Sålunda anförde kollegium, att gällande tullfrihet å vissa allmänt använda kvävegödselmedel (såsom chilesalpeter, kalksalpeter och ammoniumsulfat) medförde, att jordbruket här i landet redan åtnjöte världsmarknadspriset för kväve till gödningsändamål och att tullskyddet å en del kväveprodukter (såsom kalkkväve och ammoniumnitrat) icke kunde utnyttjas genom högre pris än å motsvarande utländska produkter utan endast innebure en möjlighet att åt de inhemska tillverkningarna i viss mån förbehålla avsättningen av sagda tullskyddade varuslag inom landet.

I förnyat utlåtande den 14 februari 1928 har lantbruksstyrelsen till en början framhållit, att Ljungasalpeter, ett svenskt fabrikat som med hänsyn till sammansättning så gott som helt sammanföller med Leunasalpeter, för närvarande erbjödes till ett pris, som i förhållande till priset å de tullfria gödselmedlen icke syntes kunna anses anmärkningsvärt, samt att vissa av lantbruksstyrelsen anförda omständigheter syntes tala för riktigheten av den av omförmälda centralanstalts kemiska avdelning och kommerskollegium uttalade meningen, att borttagande av tullen på ammoniumnitrat och vissa andra sammansatta kvävehaltiga ämnen icke skulle vara av någon större betydelse för jordbruket. Härefter har lantbruksstyrelsen i sitt utlåtande utförligt uppehållit sig vid frågan om den betydelse för jordbruket, som ett borttagande av tullen å karbidkväve kunde äga, och därvid anställt jämförelser mellan i Sverige och Tyskland rådande priser å denna vara och vissa tullfria kvävehaltiga gödningsämnen, vilka jämförelser jämväl utsträckts till att omfatta det

relativa prisläget å det i de olika gödningsämnen ingående kvävet. Lantbruksstyrelsen har i fråga om karbidkvävet såsom slutomdöme anført, att tillgängliga uppgifter syntes giva vid handen, att tullskyddet å karbidkväve för närvarande endast i ringa grad om ens över huvud taget utnyttjades samt att någon oskälighet prisbildning å denna vara syntes utesluten av det skälet, att varan varken fyllde något speciellt ändamål inom jordbruksdriften eller hade några för densamma säregna och värderika egenskaper, utan lätt kunde ersättas av andra gödselmedel, som tillverkades inom landet eller kunde dit tullfritt införas.

Lantbruksstyrelsen har vidare framhållit, att det vore principiellt oriktigt, att sådana för produktionen fundamentala artiklar som gödningsämnen skulle, där ej särskilt vägande skäl därtill föranledde, vara belagda med tull. Då frågan, huruvida sådana skäl i föreliggande fall vore tillfinnandes, enligt lantbruksstyrelsens förmenande vore i viss mån avgörande för ett slutligt ställningstagande till de i ärendet uppkomna spörsmålerna och därför syntes böra göras till föremål för ytterligare sakkunnig prövning, har lantbruksstyrelsen slutligen, ej minst med hänsyn till att föreliggande särskilda tullfråga i konsumentkretsar tilldragit sig allmänt intresse, ifrågasatt, huruvida icke hela spörsmålet om en revision av tulltaxan, såvitt anginge kvävehaltiga gödningsämnen, borde överlämnas till 1928 års tullkommitté för att tagas i övervägande vid fullgörande av dess uppdrag.

Såsom bevillningsutskottet i sitt betänkande nr 6 angående vissa delar av tullbevillningen anført, står det enligt utskottets mening i överensstämmelse med det syfte, som 1927 års riksdag med sin begäran (skrivelse nr 181) om en tullutredning avsåg, om utskottet vid denna riksdag i uppkommande tullskyddsfrågor, där icke särskilda omständigheter påkalla att jämkningar eller ändringar omedelbart vidtagas, med hänsyn till den inom 1928 års tullkommitté pågående utredningen avhåller sig från att framlägga positiva förslag. Regeln om tullskyddsfrågors hänskjutande till denna kommitté bör, såsom utskottet i nämnda betänkande framhållit, särskilt gälla förslag, som nära beröras av de synpunkter, som riksdagen vid angivandet av riktlinjer för utredningen framhållit, och alldeles särskilt förslag, som angå spörsmålet om avvägningen av tullskyddet för industrien och för jordbruket.

Av den utredning angående tullbeskattningen av kvävehaltiga gödselmedel, för vilken en redogörelse här ovan lämnats, torde framgå, att det föreliggande förslaget om borttagande av tullen å karbidkväve kan vara förtjänt av särskilt beaktande, då det gäller att avväga jordbrukets och industriens tullskydd. Med hänsyn härtill och då nyss berörda utredning jämväl giver vid handen, dels att tullskyddet för karbidkväve för närvarande utnyttjas endast i ringa grad eller icke alls, dels ock att en oskälighet prisbildning å denna vara synes utesluten av ovan återgivna, av

*Utskottets
yttrande.*

lantbruksstyrelsen anförda skäl, har utskottet icke ansett sig nu böra ingå på en närmare prövning av frågan. Densamma bör i stället enligt utskottets mening i samband med andra närliggande tullfrågor bliva föremål för fortsatt utredning av 1928 års tullkommitté.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att de likalydande motionerna I:154 av herr Sederholm m. fl. och II:261 av herr Weibull m. fl., om upphävande av tullen å karbidkväve, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 20 mars 1928.

På bevillningsutskottets vägnar:

JOH. NILSSON.

Närvarande: herrar Johan Nilsson i Kristianstad, Bårg, Örne, Wigforss, friherre Beck-Friis, K. Oscar Ericson i Obergå, Leander, Jönsson i Boa, Johansson i Arkösund, Hedlund i Östersund, Bengtsson i Kullen, Olsson i Ramsta, Lövgren i Nyborg, Nylander, Björklund, Åström, Lithander, Thorén, Nilsson i Hörby och Werner.

Reservationer:

av herrar *K. Oscar Ericson* i Obergå och *Nilsson* i Hörby, vilka yrkat bifall till motionerna; samt

av herr *Örne*.
